

Het verschil tussen 'theorie' en praktijk

Foto: Berend te Hennepe

In een serie artikelen behandelt zweetwerkspecialist Bart Castelein verschillende aspecten van het zweetwerk. In deze slotaflevering bespreekt hij wijdverbreide aannames over de nazoek die in de praktijk echter geen stand blijken te houden.

Een al in een eerdere aflevering besproken hardnekkige, maar foutieve aanname is dat het vinden van een kogelinslag in de grond betekent dat het schot mis is. Hetzelfde geldt voor het zien van opvliegende aarde 'als je door het schot heen kijkt'. De impact van een grofwildpatroon is enorm groot; is de kogel door het lichaam, dan kan hij daarachter nog enorm veel schade aanrichten. Hieruit kun je concluderen dat een kogelvang absoluut noodzakelijk is voor het afgeven van een veilig schot en dat je slechts een stuk wild kunt schieten als het geheel vrij staat. Een kogel kan immers afzwaaien nadat hij door het beschoten stuk is gegaan en zo een dier raken dat er (schuin) achter staat.

Aard van de verwonding

Aan de hand van de aard van de verwonding wordt vaak een uitspraak gedaan over de mate van dodelijkheid; in de nazoekpraktijk worden deze veronderstellingen echter vaak gelogen-

straft. Een leverschot kan bijvoorbeeld een sterk wisselende impact hebben, afhankelijk van de precieze plek waar de lever is geraakt. Vind je op de aanschotplaats 'levermousse', dan is het aannemelijk dat het schot er vol op zit en dat het beschoten stuk, nadat je voldoende wachttijd in acht hebt genomen, reeds dood is als de nazoek wordt gestart. Maar vind je stukjes lever met een scherpe rand, dan betekent dit meestal dat het schot te laag zit en er verder geen vitale delen zijn geraakt. Behoedzaamheid is vereist wanneer je een zwijn met een dergelijke verwonding nazoekt. Ook weidwondschoten kunnen niet over één kam worden geschoren. De impact van de verwonding is afhankelijk van de precieze plek waar het dier is geraakt. Per diersoort zijn er grote verschillen. Een (lage) pensverwonding is voor een herkauwer minder dodelijk dan een verwonding aan de darmen. In het laatste geval sterft het stuk relatief snel. Een omnivoor als een wild zwijn is daarentegen veel gevoeliger voor een

schot door de maag dan door de darmen, dat ze dagen kunnen overleven.

Loperschot

Van een stuk wild met een loperschot wordt vaak beweerd dat het niet of nauwelijks is binnen te krijgen. Dit is niet juist: het overgrote deel van de loperschoten komt binnen. Lukt het niet, dan is dit vaak te wijten aan het feit dat het te riskant is om de hond los te laten, bijvoorbeeld vanwege de nabijheid van drukke verkeerswegen. Vaak wordt er vanuit gegaan dat de loper is geraakt aan de zijde van het dier dat naar de jager toe gewend is. Het komt echter regelmatig voor dat de kogel eerst onder het lichaam doorgaat om vervolgens de loper aan de andere zijde te raken. De lopers staan immers zelden op een lijn.

Krelschot

Wordt een uiteinde van een ruggenwervel geraakt, een krelschot, dan valt het stuk als een blok aan de grond. Maar binnen zekere tijd – dit kan vrijwel

Tekst en foto's: Bart Castelein

onmiddellijk zijn of minuten later – komt het stuk overleidend en verdwijnt van de aanschotplek. Het is vaker voorgekomen dat een jager bij het schijnbaar dode stuk heeft gestaan, de auto is gaan ophalen, waarna bij terugkomst het stuk verdwenen bleek te zijn. Vergewis je daarom altijd of een dier daadwerkelijk dood is door te kijken of er nog een oogreflex aanwezig is. Lang niet alle krelschoten komen binnen, maar het behoort zeer wel tot de mogelijkheden. De moeilijkheidsgraad is zeer verschillend, van kort en gemakkelijk tot zeer ver en moeizaam, zowel op het spoor als tijdens de hetze. De veelgehoorde stelling dat een nazoek op een stuk met een krelschot zinloos is, is dus pertinent onjuist. Ook al is de prognose weinig veelbelovend, schakel altijd een nazoekteam van de SZN in; zij komen graag. Opvallende constatering: zet twee jagers op een onduidelijke aanschotplaats, dan komen ze al snel tot de aanname dat er is misgeschoten. Te vaak blijkt achteraf dat ze ongelijk hadden.

Factoren die van invloed zijn op de nazoek

Er zijn veel factoren van invloed op het spoor en het verloop van de nazoek, bijvoorbeeld het weer. Dat een spoor na regenval niet meer te ruiken zou zijn voor de hond is een veelgehoorde maar onjuiste aanname. Een beetje regen maakt het spoor zelfs makkelijker voor de hond, het enige probleem is dat de zweethondengeleider moeilijker zweet kan vinden. Alleen uitzonderlijk veel regenval kan een hond in problemen brengen. Droogte zorgt ervoor dat de geuren op een spoor eerder vervagen, bovendien zit de neus van de hond eerder vol met stof, wat het ruiken bemoeilijkt. Is het dan ook nog erg warm, dan heeft de hond het enorm moeilijk. In dergelijke omstandigheden moet de hond veel drinken en gelegenheid hebben zich af te koelen. Doe de nazoek bij voorkeur tijdens de koelere ochtend of avond. Extreme vorst zorgt er ook voor dat geuren eerder verdwijnen; bij -8°C of kouder wordt een nazoek voor een hond echt lastig. Het is dan aan te bevelen te wachten tot 's ochtends de zon doorbreekt: door verwarming van de bodem komen er weer geuren vrij.

Niet te vroeg beginnen

Ook onder normale omstandigheden wordt er 's ochtends vaak te vroeg begonnen met nazoeken. Besef dat het in dichte begroeiing langer donker blijft. Bovendien hangen er – zeker als er dauw aanwezig is – nog veel verse geuren van gezond wild. Dit maakt het voor de hond lastig om te schakelen tussen de geur van gezond wild en het zieke stuk. Wacht je enkele uren, dan is het voor de hond makkelijker het spoor te volgen. Bij sneeuw is zweet relatief gemakkelijk te vinden. Let op: door het smelten van de sneeuw onder invloed van de warme druppels zweet lijkt er soms bedrieglijk veel zweet te liggen. Tijdens sneeuwperiodes heb ik overigens ook wel eens nazoeken gedaan waarbij er geen of nauwelijks zweet te vinden was op de sneeuw, terwijl het schot toch dodelijk bleek te zijn!

Ook al is de prognose weinig veelbelovend, schakel altijd een nazoekteam van de SZN in

De kaliberkwesie

Een kwestie waarover onder fauna-beheerders eindeloos wordt getwist, is de vraag welke kalibers en kogelpunten het beste aan de gestelde eisen voldoen.

Ook een zeven grams kogelpunt met geringe deformerende werking, verschooten uit een licht kaliber blijkt een dodelijke werking te hebben op een zwaar hert. Ofwel, zolang het schot goed geplaatst is maakt het kaliber en het kogeltype weinig verschil. Is het schot echter minder goed geplaatst, dan maakt het kaliber en de kogel wel degelijk veel verschil. De regel is dat hoe zwaarder het kaliber is, hoe korter de nazoek. Meestal levert een zwaarder kaliber meer pirschzeichen op in het spoor, dus ook meer geur voor de hond. Deze wetenschap zou bij de keuze voor een bepaald kaliber de doorslag moeten geven. Bovendien maken de snelle, lichte kogels onderhuids vaak grote bloedingen. Pas het kaliber aan op je jachtveld. Jaag je in het bos en schiet je op relatief korte afstanden, dan is een heel snelle patroon meer een handicap dan een voordeel.

Richtpunt

Ten slotte nog iets over het richtpunt op grofwild: voor weidelijke jagers is dit alleen het blad van het dier! Laat je nooit verleiden tot een schot op de nek; het geringe trefvlak maakt dergelijke schoten erg riskant. Gaat het mis en wordt bijvoorbeeld luchtpijp of slokdarm geraakt, dan sterft het dier mogelijk een ellendige dood. Hart, longen en lopers zijn van deze dieren nog in orde dus ze kunnen nog hard rennen, meestal harder dan de hond. ■

